

VILLISIAN METSÄSTYS

– tietopaketti metsästäjille

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

SML Kymen piiri ry.

Villisiat ovat laumaeläimiä

Villisika on sosiaalinen laumaeläin. Tyypillisesti laumassa on johtajanaaras (matriarkka), muutama lähisukua oleva nuorempi naaras ja näiden alle vuoden ikäisiä porsaita.

Urosporsaatt häädetään laumasta alle vuoden ikäisenä. Nämä nuoret porsaatt liikkuvat sen jälkeen yksin tai pienissä poikaporukoissa. Vanhemmat karjut liikkuvat pääsääntöisesti yksin lukuun ottamatta kiima-aikaa.

Tehokas lisääntyjä

Villisiat lisääntyvät tehokkaasti. Ravinto on tärkein porsastuottoa säätelevä tekijä.

- Kiima-aika tyypillisesti joulukuussa, mutta jonkin verran vaihtelua.
- Kantoaika 113–140 vuorokautta.
- Porsii tavallisesti maaliskoukokuussa.
- Pahnueen keskikoko 4–6 porsasta, voi olla jopa 10–12 porsasta.
- Naaras saavuttaa sukukypsyyden 8–24 kuukauden iässä.
- Voi tehdä yhden pahnueen vuodessa.

Kaikkiruokainen

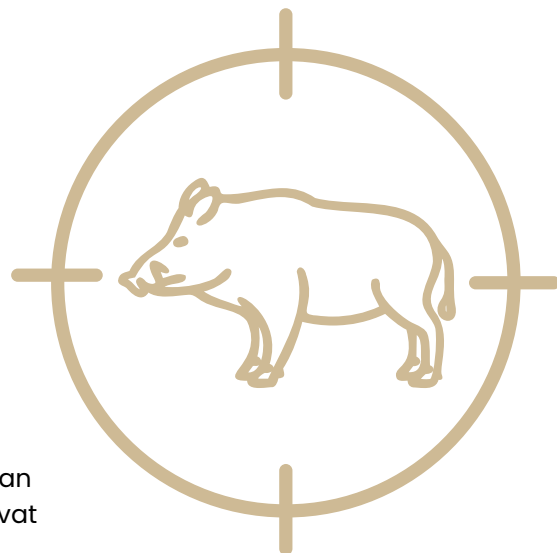
Villisika on kaikkiruokainen. Ravintoon kuuluvat eri kasvinosat, viljelykasvit, marjat, sienet, selkärangattomat, pienet nisäkkäät, linnun munat, matelijat, sammakkoeläimet ja haaskat. Villisiat voivat haaskalta syödä myös omia lajitovereitaan.

Villisian metsästys

Metsästäminen on sallittua ympäri vuoden ilman pyyntilupaa, mutta porsaallinen naaras on rauhoitettu 1.3.–31.7.

Kaikkia sukupuolia ja ikäluokkia voidaan metsästää, mutta suositellaan ettei lauman johtajanaarasta ammuta. Johtajanaaraan ampuminen saattaa johtaa siihen, että lauman muut emakot saavat enemmän porsaita ja villisikakannan kasvu kiihtyy.

Villisian metsästäjällä tulee olla voimassa oleva metsästyskortti ja metsästysoikeus alueelle. Saalisilmoitus tulee tehdä Oma riista -palveluun 7 vuorokauden kuluessa kaadosta. Pimeätähtäimen ja keinovalon käyttö metsästyksessä on sallittua ilman poikkeuslupaa.

Sallitut aseet

Haulikko täyteispatruunalla

Rihlattu hirvilaillinen luotiase ja patruuna

- lyijyllä min. 9 gramman luodilla osumaenergia 100 metrin päässä vähintään 2 700 joulea
- lyijyllä min. 10 gramman luodilla osumaenergia 100 metrin päässä vähintään 2 000 joulea
- lyijytön min. 7,5 gramman luodilla osumaenergia 100 metrin päässä vähintään 1 900 joulea
- yleisistä kaliipereista pienin sallittu 6,5 x 55 SE
- käytettävä laajenevaa luotia.

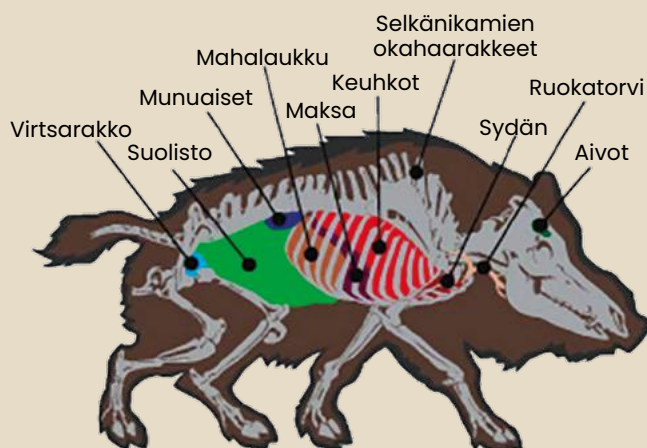

Metsästysjousi

- jousenvetovastus vähintään 180 newtonia (eli 18,35 kg tai 40,5 paunaa)
- nuolessa leikkaava kärki, jonka halkaisija vähintään 22 mm.

Rihlatulla luotiaseella ja jousella metsästettäessä suoritettava ampumakoe.

Villisikaa ammutaan sydän-keuhkoalueelle. Päähän ei tule ampua haavoittamisriskin takia.

Sukupuolen ja iän tunnistaminen haastavaa

Villisikojen karvapeite on vahva ja siinä on pitkiä harjaksia runsaasti erityisesti talvella. Turkin väri vaihtelee keskiruskeasta ja harmahtavasta lähes mustaan. Tyypillisin väri on tummanruskea. Alle 3 kuukauden ikäisillä porsailla on tyypillisesti vaaleanruskea karva, jossa on vaaleita viiruja.

Aikuisten villisikojen koko voi vaihdella huomattavasti. Karju voi kasvaa noin 200 kg painoiseksi ja emakko noin 150 kg:n painoiseksi.

Villisikojen iän ja sukupuolen tunnistaminen on haastavampaa kuin hirvieläimillä. Karjuilla ja emakoilla on kuitenkin havaittavissa tiettyjä erityispiirteitä.

Aikuinen uros (karju)

- Säkäkorkeus 70–110 cm.
- Kulmahampaat eli torakkaat näkyvät selvimmin vanhemmilla yksilöillä.
- Mahan alla etuviistoon osoittava pensseli.
- Voimakas etupää ja taaksepäin laskeva selkälinja.

Aikuinen naaras (emakko)

- Säkäkorkeus 60–90 cm.
- Selkein tuntomerkki on pyöreä selkälinja.
- Lyhyet kulmahampaat, jotka eivät juuri näy.
- Nisät saattavat erottua mahan alla.

Ylivuotinen uros tai naaras

- Säkäkorkeus +/- 60 cm.
- Sukupuolen määrittäminen haastavaa, sillä selkeitä karjun tai emakon merkkejä ei ole vielä näkyvissä.

Porsas (alle vuotinen)

- Säkäkorkeus alle 60 cm.
- Vartalo sukkulamainen.
- Saavat aikuismaisen värityksen 3–4 kuukauden iässä

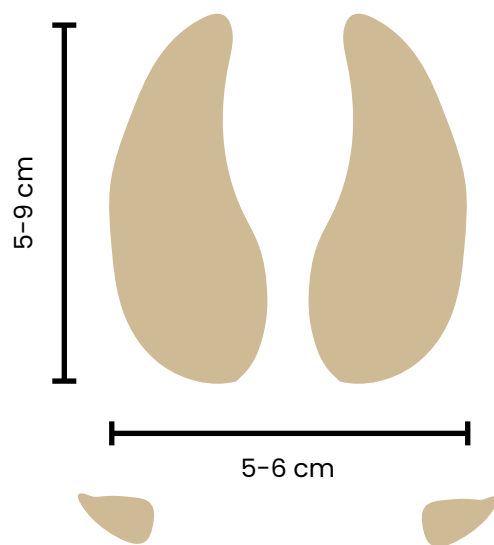

Jäljet ja jätökset

Villisian sorkan jälki on samaa kokoluokkaa kuin valkohäntäpeuralla. Sian sorkanjälki on helppo tunnistaa, sillä takakynnykset harottavat ja ovat leveämmällä kuin etukynnet. Jälki on lähes yhtä leveä kuin pitkä. Nuorien eläinten sorkat ovat teräväkärkiset, mutta eläimen vanhetessa ne pyöristyvät.

Villisiat jättävät usein tonkimisjälkiä etsiessään ravintoa maan alta. Sikalauma pystyy yhdessä yössä kyntämään suurenkin alueen.

Villisian jätökset vaihtelevat suuresti ravinnon mukaan. Tyypillisesti ne ovat tummia noin 3-4 cm:n paksuisia pökäleitä, jotka koostuvat yhteen litistyneistä papanoisista. Jätöksistä voi erottaa kasvinosia, marjoja, karvaa ja luunsirpaleita.

Villisian jäljen voi tunnistaa huomattavan leveällä näkyvistä lisäsorkan jäljistä.

Metsästystavat vaihtelevat alueittain

Villisika on haastava laji metsästä. Ne oppivat hyvin nopeasti mahdollisen vaaran merkit ja karttavat niitä.

Villisikoja voidaan metsästä useilla eri tavoilla. Metsästysalue määrittelee soveltuvat metsästystavat. Ajojahti on tehokkain metsästystapa, mutta se ei sovellu kaikille alueille. Esimerkiksi rajavyöhykkeen läheisyydessä ei koiria voida käyttää metsästyksen, sillä ne voisivat päätyä Venäjän puolelle.

Kyttäys- ja hiivintämetsästys

- Villisika on hämääväaktiivinen eläin, joten metsästäminen tapahtuu pääasiassa hämärän tai pimeän aikaan.
- Tehdään yleensä ruokinnoilta tai viljapelloilta.
- Hiivittäessä villisikaa kannattaa lähestyä tuulen alta.
- Asettele ase ja tarvikkeet niin, että saat ne esille hiljaa pimeässä.
- Kun siat saapuvat, anna tilanteen rauhoittua.
- Jos iso sika tulee yksin ruokinnalle, odota hetki. Se voi olla emakko, jonka porsaas tulevat hetken päästä perässä.
- Laumassa voi olla eri ikäisiä eläimiä, kuten vanhoja ja nuoria emakoita sekä niiden porsaita. Jos olet epävarma tunnistamisesta, ammu pienintä.
- Jos sikalauma poistuu ruokinnalta yllättäen, paikalle voi olla tulossa iso karju tai metsästäjä on paljastunut villisioille.

Ajojahti

- Ajo tapahtuu yleensä yhtä tai useampaa koiraa käyttäen. Myös ajoketjua voidaan käyttää turvallisuuksi huomioiden.
- Sika ei aina jää seisontahaukkuun, jolloin ajo voi kulkea hyvin nopeasti.
- Yksittäisen sian kohdalla haukusta voi päätellä ajon suunnan. Lauma sen sijaan saattaa hajota ja sikoja voi tulla passiin useista kohdista.
- Jos passiin tulee yksi suurempi sika, se on yleensä karju, mutta voi olla myös emakko. Pyri tunnistamaan tai jätä ampumatta.
- Jos passiin tulee lauma, emakko kulkee yleensä ensimmäisenä ja vasta sen jälkeen porsaas.
- Odota ampumisen jälkeen ajon päättymistä ja jahtipäällikön lupaa mennä kaadolle.

Loukku- ja aitausmetsästys

Elävänä pyytävää loukkua tai muuta vastaavaa pyyntivälinettä saa käyttää villisikojen metsästämiseen. Loukussa tai muussa pyyntivälineessä tulee mahtua seisomaan ja makaamaan luonnollisessa asennossa vahingoittamatta itseään.

Myös elävänä pyytävää aitausta saa käyttää. Aitauksen tulee olla niin suuri, että villisika mahtuu sinne porsaiden kanssa. Aitauksen tulee olla katta-

maton ja muodoltaan pyöreä tai soikea. Aitauksen sivulla tulee olla kiinteä villisikojen erotteluun soveltuva suljettava käytävä.

Vähintään kaksi kertaa vuorokaudessa tulee sekä loukut että aitaukset tarkastaa sen varalta, onko niihin mennyt eläimiä. Tarkastamiseen soveltuu myös ajastettu lähettävä riistakamera, joka lähettää kuvan kaksi kertaa vuorokaudessa.

Metsästys vaatii seurojen yhteistyötä

Alueellinen yhteistyö seurojen välillä on onnistuneen villisian metsästyksen edellytys. Lähekkäin toimivien seurojen kesken on suositeltavaa sopia yhteisiä tavoitteista ja pelisäännöistä, tiedonvälityksestä ja yhteisjahdeista. Yhteistyötä kannattaa toteuttaa riittävän laajalla maantieteellisellä alueella.

Koiran käyttö

Villisian metsästys on toimivilla koirilla tehokasta. Käytettävien koirien tulee pystyä toimimaan yhdessä ja koiria on pystyttävä tarvittaessa vaihtamaan.

Villisika voi puolustaa itseään aggressiivisesti koiraa vastaan, jolloin koiran on pystyttävä pitämään villisikaan riittävä etäisyys ja väistämään hyökkäykset.

Yhteisenä tavoitteena puolittaa villisikakanta

Villisikojen metsästäminen on tärkeää kannan hallitsemiseksi. Villisika on tehokas lisääntymään ja sen alueellinen tiheys voi kaksinkertaistua yhdessä vuodessa. Muiden Euroopan maiden kokemusten perusteella villisikakantaa ei pystytä enää hallitsemaan pelkästään metsästämällä sen jälkeen, kun kanta on päässyt kasvamaan ylisuureksi.

Metsästysalan organisaatiot ovat Suomessa sitoutuneet yhteiseen kantatavoitteeseen, jonka mukaan tavoitteena on puolittaa nykyinen villisikakanta. Itäisen Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen keskittymien ulkopuolella tavoitteena on, että tihentymiä tai pysyvää kantaa ei päästetä muodostumaan.

Kasvava villisikakanta lisää villisikojen aiheuttamien vahinkojen määrää. Erityisesti maatalous kärsii villisikojen aiheuttamista vahingoista. Tämä voisi ai-

Villisikakannan kasvun haitat tulee huomioida nyt, kun kannan säätely on vielä mahdollista.

heuttaa lisääntyvässä määrin konflikteja metsästäjien ja maanomistajien välille. Lisäksi villisikakannan kasvu lisää villisikoihin liittyvien onnettomuuksien määrää.

Villisian levittymiseen ja lisääntymiseen tulee suhtautua suurella vakavuudella, sillä kannankehitys on nopeaa. Villisikakannan kasvuun liittyvät haitalliset seuraukset tulee huomioida Suomessa nyt, kun kannan säätely on vielä mahdollista.

Ruokinnassa huomioitava monta asiaa

Villisikoja tulee ruokkia vain houkutte-lutarkoituksessa metsästyksen helpot-tamiseksi. Ruokinta ei saa olla kantaa vahvistavaa. Ruokintapaikalle kannat-taa asettaa riistakameroita kannan arvioinnin tarkentamiseksi ja metsäs-tyksen tehostamiseksi.

Villisikojen ruokintaan soveltuvat hyvin vilja sekä erilaiset kasvikset ja juurekset, kuten omena ja peruna. Ruokintapaikalla vilja tai muu rehu kan-nattaa jakaa useisiin pieniin kasoihin. Tämä aut-taa metsästyksessä, kun lauma jakaantuu suu-remmalle alueelle syömään. Viljaa voidaan myös haudata maahan, jolloin käynyt vilja houkuttelee villisikoja kaivamaan maata.

Villisikojen houkutteluruokinta ruokajätteillä tai biojätteillä on kiellettyä. Muutakaan eläinperäis-tä, kuten kuolleita supikoiria ja kalan perkuujät-teitä, ei tule käyttää villisikojen ruokintaan. Tuon-tirehuja ei tule käyttää villisikojen ruokinnassa, sillä ne voivat levittää afrikkalaista sikaruttoa.

Peurojen ja muiden riistaeläinten ruokinta tulee toteuttaa siten, että se ei vahvista villisikakantaa. Ruokinnassa voidaan käyttää rehuheinää, joka ei maistu villisioille. Muuten ruokinta-laitteen tulee olla sellainen, ettei villisika pääse siitä syömään.

Ruokintapaikat suositellaan si-joitettavaksi vähintään kolmen kilometrin päähän alueen sika-loista.

Haavoittunut villisika on vaarallinen

Turvallisuuden huomioiminen villisian metsästyksessä on erityisen tärkeää, sillä loukkaantunut tai ahdistettu villisika voi hyökätä ihmisen tai koiran päälle. Villisian terävät kulmahampaat sijaitsevat samalla korkeudella kuin ihmisen reisivaltimot. Kulmahampaillaan hyökkäävä villisika voi saada nopeasti aikaiseksi vakavia vammoja.

Villisian metsästykseseen on markkinoilla tarkoitukseen suunniteltuja viiltosuoja-vaatteita sekä metsästäjille että koirille. Vaatteet on suunniteltu suojaamaan mahdollisilta villisian hyökkäyksiltä. Villisian kaadolle tulee mennä aina varovaisesti. Laukauksen jälkeen on suositeltavaa odottaa rauhassa ennen kaadolle menemistä. Onnistuneen osuman jälkeen villisika saattaa kulkea vielä pari sataa metriä. Jos osuma ei ole täysin onnistunut, haavoittunut eläin voi olla kauan vaarallinen tai kulkeutua kauas ampumapaikasta.

Haavoittuneen villisian perään ei koskaan tule lähteä yksin, sillä haavoittunut villisika saattaa hyökätä jäljestäjien päälle. Villisika voi kiertää vartioimaan omaa jälkeään, jolloin se pääsee yllättäen hyökkäämään sivusta ihmisten päälle.

Haavoittuneesta villisiasta on aina ilmoitettava poliisille hätäkeskuksen kautta.

Metsästys-turvallisuus kuuluu kaikille

Villisian metsästyksessä oranssi vaate-tuksen käyttö ja metsästyksenjohtajan nimeäminen ei ole pakollista, mutta se on silti suositeltavaa erityisesti seuruemetsästyksessä.

Ampumapaikkaa valitessa huomioidaan normaalisti turvallisuusasiat. Ammuttaessa tulee tietää, mitä on taustalla. Laumaan ei saa ampua, vaan metsästäjän tulee odottaa esteetöntä ampumalinjaa. Ampuessa ei tule ottaa riskiä, että useampi sika voi haavoittua.

Villisiat voivat levittää useita tauteja

Luonnonvaraiset villisiat voivat levittää useita eri sairauksia. Osa taudeista on ihmiselle tai koiralle vaarallisia.

Afriikkalainen sikarutto

Euroopassa laajasti levinnyt afrikkalainen sikarutto on sikaeläimille verenvuotokuumetta aiheuttava tauti. Kuolleisuus tautiin on lähes 100 %. Afrikkalainen sikarutto ei tartu ihmiseen tai muihin eläimiin.

Aujetzkyn tauti

Suomessa villisioilla on todettu Aujetzkyn taudin vasta-aineita, vaikka varsinaisia tartuntoja ei ole todettu. Tauti tarttuu koti- ja lemmikkieläimiin ja voi olla niille vaarallinen. Ihmiseen tauti ei tartu.

Muilla eläinlajeilla kuin sioilla, tartunta johtaa nopeaan sairastumiseen. Tunnusomaista sairaudelle on voimakas kutina, jota seuraa kuolema 1–2 päivässä. Tauti leviää villisian ruhonosien ja elimien välityksellä, joten mitään kypsentämättömiä eläimen osia ei tule antaa kissoille ja koirille.

Bruselloosi

Suomessa villisioilla on todettu *Brucella suis* -tartuntoja. Se voi tarttua myös koiriin, mutta Suomessa todettu bakteerityyppi aiheuttaa harvoin tautia ihmisessä.

Ihmisellä bakteeri saattaa aiheuttaa tulehdustaudin oireita. Koirilla bakteeri aiheuttaa kroonisen tulehduksen sukupuolielimissä, joka voi johtaa sikiökuolemiin ja luomisiin. Tulehdus voi levitä myös niveliin esimerkiksi selkärangassa, ja aiheuttaa liikkumisvaikeuksia ja halvausoireita.

Brucella tarttuu herkästi, joten ruhon käsittelyssä tulee noudattaa hyvää hygieniää ja varoa eritteiden joutumista suuhun, hengitysteihin, silmiin ja ihon haavoihin. Kertakäyttöhanskojen käyttö ja hyvä käsihygienia auttavat suojautumaan tartunnalta.

Raakoja ruhonosia ja elimiä ei suositella annettavaksi koirille.

Trikinelloosi

Suomessa villisioissa esiintyy trikiinitartuntoja. Trikiinitartunta on vaarallinen ihmiselle ja se voi tarttua myös koiriin ja muihin nisäkkäisiin. Villisian liha suositellaan tutkittavaksi trikiinien varalta ennen sen käyttöä elintarvikkeena.

Trikiini tarttuu, jos syödään kypsentämätöntä tai huonosti kypsennettyä lihaa. Liha suositellaan kypsennettävän vähintään 70 celsiusasteeseen. Pakastaminen ei tapa kaikkia trikiini-lajeja.

Lisäksi villisiat voivat levittää muitakin myös ihmiseen tarttuvia tauteja, kuten salmonella-, Yersinia-bakteereja, hepatiitti E-virusta ja toksoplasma-loista.

Saaliin käsittelyssä hygienia tärkeää

Villisian ruhon käsittelyssä noudatetaan hyviä toimintatapoja, joilla huolehditaan elintarvikeeturvallisuudesta ja estetään metsästetyssä eläimessä mahdollisesti esiintyvien tautien leviäminen ihmisiin ja muihin eläimiin. Myös teurasjätteitä käsitellessä tulee muistaa, että ne voivat levittää tauteja.

Sairaalta vaikuttavaa riistaeläintä ei pidä käyttää elintarvikkeeksi, eikä sitä saa antaa muille eläimillä syötäväksi. Sairaasta villisiasta tulee ilmoittaa oman alueen kunnaneläinlääkärille välittömästi, eikä saalista tule käsitellä ennen virkaeläinlääkärin ohjeita.

Käsittely maastossa

Villisika suositellaan suolistamaan vasta lahtivajalla. Tämä auttaa pitämään ruhon sisältä puhtaampana ja vähentää maastoon ruhosta valuvien nesteiden määrää.

Hyvä hygienia edistää lihan säilyvyyttä ja ylläpitää sen hyvää laatua. Hygienialla suojaudutaan myös villisiassa mahdollisesti esiintyviltä taudeilta.

Jos suolistat ruhon maastossa, ota mieluiten suolet ja sisäelimet mukaan asianmukaista hävittämistä varten. Toinen vaihtoehto on haudata teurasjätteet, etteivät haaskaeläimet ja muut villisiat pääse syömään ja tutkimaan niitä. Lainsäädäntö sallii terveiden riistaeläinten suolien ja teurasjätteiden jättämisen maastoon, mutta sitä ei suositella tautiriskien takia.

Käsittely lahtivajalla

Ruhon käsittelyn vaatimukset riippuvat siitä, onko liha tarkoitettu omaan käyttöön vai halutaanko se myydä. Jos lihaa aiotaan myydä tai luovuttaa, tulee se käsitellä rekisteröidyssä elintarvikehuoneistossa tai toimittaa loppuun teurastukseen hyväksytyyn riistankäsittelylaitokseen. Metsästäjien omaan käyttöön tulevaa lihaa ei koske nämä vaatimukset.

Villisian nylkeminen ja suolistaminen kannattaa tehdä mahdollisimman nopeasti kaadon jälkeen, sillä se nopeuttaa ruhon jäähtymistä. Ruhon ja lihan käsittelyssä tulee noudattaa hyvää hygieniaa ja käyttää suojahanskoja.

Villisiat voidaan käsitellä samoissa tiloissa muiden riistaeläinten kanssa, jos alueellisesti ei ole muuta päätetty. Suositeltavaa on, että villisian ruho käsitellään kuitenkin eri aikaan kuin muu riista. Villisikojen ruhot voidaan säilyttää samassa kylmiössä muiden riistaeläinten ruhojen kanssa.

Teurasjätteiden hävittäminen

Villisikojen teurasjätteet on suositeltavaa hävittää siten, etteivät villisiat tai muut eläimet pääse niistä syömään tai levittämään. Teurasjätteet voidaan hävittää hautaamalla maahan.

Lahtivajan läheisyyteen tehdään valmiiksi teurasjätteitä varten syvä kuoppa, joka on aidattu. Kuoppa peitetään väliaikaisesti kannella, kunnes se peitetään maalla. Kuopan tulee olla niin syvä, että teu-

rasjätteiden päälle tulee vähintään yhden metrin maakerros. Kuoppa ei saa olla pohjavesialueella.

Teurasjätteet voidaan myös toimittaa sivutuotteiden käsittelylaitokseen Honkajoki Oy:lle tai poltettavaksi sekajätteenä jätteenpolttolaitokseen.

Muu villisikojen käsittelystä syntynyt jäte, kuten suojamuovit ja -käsineet, hävitetään sekajätteenä.

Lisätietoa Ruokaviraston kotisivuilta mm. hygieenisistä työtapoista sekä lahtivajan pesemisestä ja desinfioinnista.

Lähetä ASF-näytteet metsästetyistä villisioista

Näytteeksi lähetetään metsästetyn villisian

- **MUNUAINEN** Munuaiset sijaitsevat ruhon keskiosassa vatsaontelon selkäpuolella, molemmiin puolin selkärankaa. Toinen munuainen tai osa munuaista (iso villisika) riittää näytteeksi.
- **PERNA** Perna on pitkänomainen, melko litteä, tummanpunainen elin, joka on kiinnittynyt mahalaukun kylkeen ruhon vasemmalla puolella. Näytteeksi riittää myös pala pernaa (iso villisika).
- **VERTA VERINÄYTEPUTKEEN** Jos verinäyteputkia ei ole saatavilla, ota vain elinnäytteet. Verinäytteeseen ei oteta hyytymiä, muita kudospaloja tai roskia.
- **KOHDUNSARVEA PALA** (5–10 cm, vain naaraista). Kohtu on kooltaan vaihteleva Y:n muotoinen elin, jonka runko-osa on peräsuolen ja virtsarakon välissä. Runko-osasta haarautuvat oikea ja vasen kohdunsarvi. Naaraan koko, ikä sekä mahdolliset tiineydet vaikuttavat kohdun kokoon. Nuoren naaraan kohtu voi olla hyvin pieni.

Ota näytteet mahdollisimman pian eläimen kuoleman jälkeen. Näytteet tutkitaan ASF:n ja muiden seurantaohjelman mukaisten tautien varalta. Kielteisistä tutkimustuloksista ei lähetetä erikseen tietoa näytteen lähettäjälle. Villisian lihan voi käyttää elintarvikkeena tavalliseen tapaan.

Kuvat:
Ruokavirasto

Näytteenotto-tarvikkeet

Elin- ja lihasnäytteet pakataan muovipusseihin, mutta verinäyte pitää ottaa erityiseen verinäyteputkeen. Jos verinäyteputkia ei ole saatavilla, otetaan pelkät elinnäytteet muovipusseihin. Verinäyteputkia voi kiiretilanteessa pyytää myös paikalliselta kunnan-eläinlääkäriltä.

Näytteenottovälineitä ja lähetystarvikkeita lähetetään tilauksesta Ruokavirastosta metsästysseuroille, riistakeskuksen aluetoimistoille ja riistanhoitoyhdistyksille. Näytteenottovälineitä ja lähetystarvikkeita voi tilata maksutta Ruokavirastosta osoitteesta tilaukset@ruokavirasto.fi.

Näytteiden lähettäminen

Lähetä näytteet Ruokavirastoon Helsinkiin postitse heti pyyntiä seuraavana arkipäivänä. Viikolla viimeinen lähetyspäivä on torstai. Säilytä perjantaina otetut näytteet kylmässä viikonlopun yli ja lähetä ne maanantaina. Näytelähetyskulut maksaa Ruokavirasto.

Lisäohjeita lähettämiseen löydät Ruokaviraston kotisivuilta.

Näytteiden mukaan tulee muistaa laittaa lähete.

Huomioi, että 31.8.2023 jälkeen näytteitä ei ole voinut lähettää Ruokavirastoon Matkahuollon kautta.

Trikiinitutkimus

Villisian lihaa myytäessä tai luovutettaessa tulee aina ottaa trikiininäyte. Myös omassa taloudessa käytettävä villisianliha suositellaan tutkittavaksi trikiinin varalta. Trikiinitutkimuksen tulos tulee odottaa ennen lihan syömistä.

Trikiininäytteitä tutkivat useat alueelliset laboratoriot. Näytteeksi otetaan lihasnäyte etujalan lihaksista, kielestä ja/tai palleasta. Lihasnäyte otetaan siten, että siinä ei ole mukana rasvaa, jännettä tai kielen pintaa. Palleasta näyte otetaan lihaksikkaasta osasta.

Palkkio ilmoitettaessa kuolleista ja sairastuneista villisioista

Tärkein keino havaita mahdollisimman aikaisessa vaiheessa afrikkalaisen sikaruton leviäminen alueelle, on saada tieto kuolleena löytyneistä villisioista. Ilmoita kuolleena löydetyistä tai sairaasta villisiasta sekä kolareivillisiasta viipymättä paikalliselle kunnaneläinlääkärille tai valtioneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkäri huolehtii näytteenotosta. Ilmoittamisesta maksetaan **150 euron palkkio**, jota tulee hakea Ruokavirastosta.

Ruokaviraston näytepalkkiot

Metsästettyjen luonnonvaraisten villisikojen näytteiden lähettämisestä Ruokavirasto maksaa näytepalkkion **50 euroa/villisika**.

Metsästetyistä naarasvillisioista maksetaan lisäpalkkiota **100 euroa/villisika**, jos kohtunäyte on mukana näytelähetyksessä.

Palkkiot ovat veronalaista tuloa. Jos hakija ei toimita työkorvausta varten olevaa verokorttia hakemuksen mukana, pidätetään palkkiosta 60 % veroa.

Palkkio voidaan maksaa myös suoraan yhdistykselle, jolla on Y-tunnus.

Yksityishenkilölle maksettavat palkkiot haetaan ePalkkio-järjestelmästä.

Metsästysseuroille maksettavat palkkiot haetaan palkkiolaskulomakkeella, joka lähetetään Ruokavirastoon.

Suomen Sikayrittäjät ry:n maksama toiminta-avustus

Suomen Sikayrittäjät ry maksaa metsästysseuroille toiminta-avustusta Suomessa pyydytyistä villisioista. Sikayrittäjien yhdestä eläimestä maksama avustus on 1.11.2023 alkaen **185 euroa/villisika**. Tuki maksetaan Ruokavirastoon lähetetyn ASF-tutkimusnäytteen perusteella Ruokaviraston maksaman näytepalkkion lisäksi.

Seuratoiminta-avustuksen saamiseksi villisikänäytteiden näytelähetteessä tulee antaa suostumus tutkimustietojen välittämiseen Suomen Sikayrittäjille ja kirjata lähetteeseen huolellisesti metsästysseuran nimi. Lisäksi metsästysseuran tulee toimittaa Sikayrittäjille metsästysseuran nimi, yhteystiedot ja tilinumero osoitteeseen ari.berg@sikayrittajat.fi. Muistathan ilmoittaa myös muuttuneista tiedoista. Tiedot tulee toimittaa suoraan Sikayrittäjille.

Afrikkalainen sikarutto (ASF)

- Villisikojen ja sikojen verenvuotokuume.
- Ei tartu ihmiseen.
- Tyypillisiä oireita ovat korkea kuume ja verenpurkaumat iholla.
- Yleisiä ovat myös äkkikuolemat ilman edeltäviä oireita.
- Kuolleisuus tautiin voi olla jopa 100 %.
- Tautiin ei ole olemassa hoitoa tai rokotetta.
- Lakisääteisesti vastustettava eläintauti (A-luokka).
- Afrikkalaista sikaruttoa todettiin Suomessa ensimmäisen kerran heinäkuussa 2026.

Milloin on syytä epäillä?

- Tyypillisesti tauti havaitaan, kun maastosta löydetään kuolleita villisikoja.
- Villisialla voidaan havaita sairauden oireita ennen kaatoa.
- Suolistettaessa villisika voi olla poikkeavan verekäs
 - perna ja imusolmukkeet ovat tummia, suurentuneita ja hauraita.

Taudin tunnistamiseksi on tärkeää saada näytteet tutkittavaksi kaikista maastoon kuolleista villisioista ja poikkeavasti käyttäytyvistä villisioista (myös kolarissa kuolleet villisiat).

Epäilytilanteessa
tulee ottaa
välittömästi yhteyttä
virkaeläinlääkäriin!

Leviäminen

Virusta erittyä kaikkiin sairastuneen sian tai villisian eritteisiin ja säilyy veressä ja kuolleen sian ruhosssa jopa useita kuukausia.

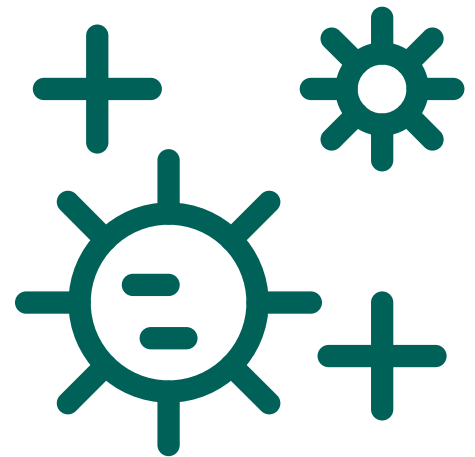
Afrikkalainen sikarutto voi levitä

SUORAAN

- Tartunnan saaneista ja tautiin kuolleista sioista ja villisioista terveisiin sikoihin ja villisikoihin.

EPÄSUORASTI

- Tartunnan saaneen sian tai villisian lihan, lihatuotteiden, sivutuotteiden ja käsittelemättömien metsästysmuistojen välityksellä.
- Rehusta tai ruokajätteestä, jossa on tartunnan saaneen sian- tai villisian lihaa.
- Tartunnan saaneen eläimen verellä tai eritteillä saastuneiden välineiden, vaatteiden, rehun, kuivikkeiden, kuljetusvälineiden ja elintarvikkeiden välityksellä.

Tiheä villisikakanta levittäisi tautia tehokkaasti

Villisikakannan hallinta on erittäin tärkeä osa afrikkalaisen sikaruton vastustusta.

Mitä tiheämpi villisikakanta Suomessa on, sitä todennäköisemmin mahdollinen tartunta säilyy ja leviää luonnonvaraisissa villisioissa. Tiheästä villisikakannasta on taudin hävittäminen äärimmäisen vaikeaa. Afrikkalaiseen sikaruttoon ei ole olemassa rokotetta, jota voisi käyttää yhtenä taudin hävittämiskeinona.

Kannan kasvun estämiseksi villisikoja ei tule ruokkia vaan rehua käytetään ainoastaan houkuttelutarkoituksessa metsästyksen apuna. Muita riistaeläimiä, kuten valkohäntäpeuroja, olisi hyvä ruokkia sellaisella rehulla, joka ei houkuttele villisikoja (mm. heinä). Rehu tulisi tarjota ruokinta-automaateista tai katoksista, joista villisiat eivät sitä saa.

Tautitapauksilla vakavia vaikutuksia

Tautialueilla metsästäminen kielletään

Jos afrikkalaista sikaruttoa todetaan Suomessa luonnonvaraisessa villisiasassa, rajoittaa taudin esiintyminen villisian metsästyksen lisäksi myös muiden lajien metsästystä alueella. Lisäksi voidaan rajoittaa kaikkea muutakin maastossa liikkumista.

Taudin hävittäminen luonnonvaraisista villisioista on erittäin vaikeaa ja saattaa kestää useita vuosia tai vuosikymmeniä.

Sikatiilojen toiminta vaikeutuu

Taudin leviäminen maahan aiheuttaisi erittäin suuria taloudellisia tappioita koko elintarviketeollisuudelle muun muassa kansainvälisen kaupan pysähtymisen vuoksi. Tämä johtaisi myös sianlihan tuottajahintojen huomattavaan laskuun.

Tartunta-alueelle jäävien sikatiilojen toiminta vaikeutuisi merkittävästi, sillä sikojen kuljetuksia rajoitettaisiin.

Älä tuo tuhoisaa tulista

Afrikkalainen sikarutto on levinnyt laajasti Euroopan alueella. Tauti leviää edelleen uusille alueille helposti ihmisten toiminnan seurauksena. Tauti voi levitä metsästysmatkailun sekä lihatuotteiden ja rehujen mukana.

Afrikkalaista sikaruttoa esiintyy Suomen lisäksi muun muassa Virossa, Latviassa, Liettuassa, Puolassa, Unkarissa, Romaniassa, Bulgariassa, Slovakiassa, Italiassa, Saksassa, Espanjassa, Tšekissä, Kreikassa, Kroatiaassa, Venäjällä, Valko-Venäjällä, Moldovassa, Ukrainassa, Serbiassa, Pohjois-Makedoniassa, Bosnia-Hertsegovinassa, Kosovossa, Montenegrossa ja Albaniassa.

Metsästysmatkailu tartunta-alueille

Metsästysmatkoja ei tule tehdä ulkomaille afrikkalaisen sikaruton esiintymisalueille.

Jos kuitenkin käyt metsästysmatkalla, noudata palatessasi Suomeen seuraavia pesu- ja puhdistusohjeita. Ohjeita tulee noudattaa, vaikka olisit metsästänyt muuta riistaa kuin villisikoja.

- Pese ja puhdista kaikki varusteesi ja autosi jo ennen paluuta Suomeen. Muista auton alustan pesu ja sisätilojen puhdistus.
- Pese vaatteet pesuohjeen korkeimmassa lämpötilassa. Pese ja puhdista omat varusteesi, saappaat, kengät ja metsästyskoirien varusteet.
- Pidä pestyjä, kuivia vaatteita, saappaita ja varusteita
 - kuivauskaapissa tai saunassa vähintään +60°C 60 min ajan (Huomioi paloturvallisuus!) tai
 - desinfiointiaineliuoksessa (monet viruksiin tehoavat desinfiointi- aineet, kuten esim. Virkon S 1 % liuos tai hypokloriittiliuos 0,5 %, vähintään 30 min). Noudata valmistajan antamia ohjeita. Desinfiointiaineita saa mm. apteekeista ja maatalouskaupoista.
- Pese metsästysmatkalla mukana olleet koirat huolellisesti koirashampoolla.
- Käy saunassa palattuasi matkalta.
- Odota vähintään 48 tuntia Suomeen paluusi jälkeen, ennen kuin vierailet sikatiloilla tai osallistut villisian metsästykseen Suomessa. Vältä tänä aikana myös riistaruokinnan rehun ja petohaaskan käsittelyä, täydennystä tai ruokintapaikalla käymistä.

Tuliaistuonti on merkittävä tartuntariski

ASF-virus ei tuhoudu matalissa lämpötiloissa ja voi siksi levitä mm. savustetun tai ilmakeivattun lihatuotteen mukana.

Virus säilyy

- veressä ja elimissä +4 °C 18 kk
- kuolleen villisian ruhossa ja sivutuotteissa useita kuukausia
- lämpökäsitlemättömissä sianlihatuotteissa useita kuukausia, jopa vuoden
- pakastetussa lihassa useita vuosia.

EU:n sisällä tartunta-alueelta

- **Suomeen ei saa tuoda** metsästettyjen villisikojen ruhoja tai niiden lihaa, käsittelemättömiä taljoja ja metsästysmuistoja. Trofeet tulee käsitellä niin, että ne säilyvät huoneenlämmössä esimerkiksi keittämällä.
- Vältä sianlihan ja -lihatuotteiden tuontia.

EU:n ulkopuolelta ei saa lainkaan tuoda liha- ja maitotuotteita Suomeen.

Tuontirehut voivat levittää tautia

Taudin leviämisen ehkäisemiseksi tautialueilta ei tule tuoda Suomeen kuumentamattomia rehuja, kuten säilörehua ja heinää sekä tuoresäilöttyä tai käsittelemätöntä satoa riistan ruokintaan. Esimerkiksi viljan (mukaan luettuna maissi) kuivaus ei välttämättä tuhoa virusta.

Riistan ruokintaan käytettävän rehun alkupe-
rämaa on aina syytä varmistaa, eikä tartun-
tamaista tuotua rehua tule käyttää minkään
riistan ruokintaan. Huomioi, että villisiat voivat
käydä myös muille riistalajeille tarkoitetuilla
ruokintapaikoilla. Suomesta tartunta-alueelta
peräisin olevia rehuja, kuten heinää ja viljaa, ei
tule käyttää riistan ruokintaan.

Esite on julkaistu 5/2026 ja sisältöä päivitetty 8/2026.

Lisätietoa

Villisian metsästys: www.riista.fi/riistalajit/villisika/

Afrikkalainen sikarutto, tautitilanne ja näytteiden lähettäminen:
www.ruokavirasto.fi/asf

Suomen Sikayrittäjät ry:n maksama toiminta-avustus:
www.sikayrittajat.fi/hankkeet/villisianmetsastyksen-aktivointihanke

Yhteystiedot

Näytteenottovälineiden ja lähetystarvikkeiden tilaukset:
tilaukset@ruokavirasto.fi

Suomen Sikayrittäjät ry
toiminnanjohtaja Ari Berg
ari.berg@sikayrittajat.fi, puh. 040 566 7328

asiantuntijaeläinlääkäri Kati Näsärö
kati.nasaro@sikayrittajat.fi, puh. 050 347 2852

Esite on toteutettu maa- ja metsätalousministeriön rahoittamassa hankkeessa Villisioista aiheutuvan afrikkalaisen sikaruton riskin pienentäminen 2. Esitteen tiedot perustuvat Riistakeskuksen, Metsästäjäliton ja Ruokaviraston materiaaleihin.

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

SML Kymen piiri ry.